

PŘÍPRAVA OBYVATELSTVA K OCHRANĚ A OBRANĚ SPOLEČNOSTI

Rudolf HORÁK *

ABSTRACT

The author solves possibilities of people education and preparation to manage emergencies. Based on selected incidents, that may affect national security. He describes forms of lifelong learning, methods for preparing personnel for crisis management and population self-protection. It proposes to conduct education in the protection and defence of a state in parallel. In article is describes approaches to prepare persons, didactic learning process, appropriate educational resources for teaching and learning too. In conclusion, he propose to establish schools and in facilities educational a separate subject with security theme.

Key words: threat, education, educational process, didactic instruments.

ÚVOD

Bezpečnost a obrana z pohledu státního i z pohledu evropského či světového se jeví jako nikdy nekončící proces. Státy jsou povinovány jejím zajišťováním vůči občanům a občané se zavazují ke své ochraně a k obraně své vlasti. To vyjadřuje smysl občanské spolupatričnosti. Bezpečnost je tedy chápána jako trvalý úkol, který vede ke svobodě, prosperitě a spolupráci mezi lidmi a národy ve světě. Přesto však je třeba mít na zřeteli, že existují hrozby a různé velikosti rizik jejich aktivace.

Proti bezpečnostním hrozbám musíme být připraveni a to jak k adekvátní obraně, tak také k ochraně obyvatelstva a sebeochraně s využitím všech legitimních přístupů a použitím všech dostupných prostředků. V tomto kontextu se jeví jako potřebné posilování veřejné informovanosti a aktivního podílu občanů na zajištění bezpečnosti a občanské participaci na přípravě bezpečnosti v regionech. K tomu určitě přispějí preventivní opatření, mezi něž řadíme vzdělávání profesionálních pracovníků, ale také občanů ke zvládnání dopadů možných mimořádných událostí.

---

*) Rudolf Horák, Ing., PhD., Vysoká škola Karla Engliše, a.s., Šujanovo nám. 1, 612 00 Brno /Mezírka 775/1, 60200 Brno, Czech Republic, rh47@seznam.cz

1 PŘÍPRAVA OSOB V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA

Koncept přípravy osob v oblasti ochrany obyvatelstva patří mezi stěžejní východiska pohledu na tuto oblast vzdělávání v dnešní společnosti. Většina bezpečnostních manažerů, kteří se touto otázkou zabývají a chtějí dosáhnout výsledků, v této souvislosti podtrhuje význam rozvoje kvalitních lidských zdrojů. Z toho vyplývá, že si uvědomují nezbytnost vzdělávání, které zabezpečí dostatek vědomostí pro uplatnění jak z hlediska profesionálního, tak pro sebeochranu lidí v případě, že budou ohroženi nějakou mimořádnou událostí (dále také MU), krizovou situací (dále také KS). To se může dít cestou celoživotního vzdělávání (učení) nebo formou kurzů a přednášek jako přípravy osob pro sebeochranu, což je také obsahem dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015-2020 (dále také dlouhodobý záměr vzdělávání - DZV).

1.1 DLOUHODOBÝ ZÁMĚR VZDĚLÁVÁNÍ

Tento dokument je nástrojem formování vzdělávací soustavy a je základem komunikace mezi centrem a kraji a nezaobírá se otázkou vysokého školství. To ani pro tuto oblast není důležité, neboť připravenost občanů se týká všech a svým zaměřením, by tedy měla být vyučována především na základních a středních školách.

Z hlediska cílů bychom v DZV mohli očekávat konkrétnější záměry i měřitelná opatření. Na úrovni záměrů jsou cíle Strategie 2020 v podobě např. zvýšení dostupnosti a kvality předškolního vzdělávání, nebo zkvalitnění 2. stupně základního vzdělávání, podporu středního odborného školství. Na této úrovni cílů o zvyšování připravenosti obyvatelstva k ochraně a obraně nic nezjistíme. Obdobné to je také v rámci připravovaných opatření na následující čtyři roky. Jedinou kapitolou, kde je alespoň zmíněna bezpečnost se tak stává kapitola J. Vzdělávání pro udržitelný rozvoj (dále také VUR). V ní je napsáno, že záměrem VUR je „vyvážení ekonomických, sociálních a environmentálních aspektů tak, abychom dosáhli vyšší kvality života jednotlivce, inkluzivní a prosperující ekonomiky, bezpečné a spravedlivé společnosti, a to vše při zachování či dokonce zlepšení životního prostředí pro další generace.“ [1]. Dochází k určité duplicitě formulování nejobecnějších cílů. VUR si totiž dále klade tyto cíle:

- pochopení propojenosti a vzájemné souvislosti ekonomických, sociálních a environmentálních hledisek rozvoje na všech úrovních,
- vnímání udržitelného rozvoje jako celostního a systémového přístupu, který směřuje k ekonomicky prosperující společnosti a respektuje sociální a environmentální souvislosti a limity,
- rozvoj kompetencí (znalostí, dovedností a postojů) pro demokratické a svobodné
- rozhodování ve vlastním i veřejném zájmu v souladu s právem a s principy udržitelného rozvoje.

Ze struktury a náplně cílů v DZV pro oblast připravenosti občanů lze vypožorovat, že:

- DZV neřeší otázku připravenosti občanů na úrovni cílů a ani na žádné jiné úrovni,
- otázka bezpečnosti společnosti je v DZV zmíněna pouze při deklaraci obecného cíle kapitoly VUR a není rozpracována v další záměr či opatření,
- otázka bezpečnosti a připravenosti občanů se zakotvením ve VUR dostává mimo dosah předškolního, základního a středního vzdělávání, kde těmto otázkám není věnován žádný prostor.

Na základě výše uvedených závěrů se nemůžeme divit, že je připravenost obyvatelstva ve stavu, v jakém je. V rámci 2. stupně vzdělávání je možné v oblasti „Člověk a společnost“ zprostředkovaně zahrnout přípravu obyvatelstva k sebeochraně při mimořádných událostech nevojenského a vojenského charakteru a to v oboru „Výchova k občanství“. Zde jsou např. následující cíle:

- utváření pozitivního hodnotového systému opřeného o historickou zkušenost,
- uplatňování aktivního přístupu k ochraně zdraví, života, majetku při běžných, rizikových i mimořádných událostech i poznávání otázek obrany státu,
- získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU, NATO a ve světě, k rozvíjení zájmu o veřejné záležitosti,
- utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí,
- rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického soužití, ke zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci [2].

Z hlediska výstupů v jednotlivých tématech oboru se zejména jedná např. o možné výstupy:

- rozlišování projevů vlastenectví od projevů nacionalismu,
- nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupovat,
- význam vzájemné solidarity mezi lidmi,
- řešení životních situací nenásilnými způsoby,
- rozpoznávání netolerantních, rasistických, xenofobních a extremistických projevů v chování lidí,
- rozlišování a porovnávání úkolů orgánů právní ochrany občanů, porozumění povinností občana při zajišťování obrany státu,
- mezinárodní terorismus, způsoby ochrany, role ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru apod.

Získané vědomosti by měly žákům pomoci zvýšit jejich připravenost. Jde však o rozšiřování vědomostí a vnímání souvislostí. K efektivnímu zvýšení připravenosti na přípravu k řešení mimořádných událostí (dále také MU) a krizových situací (dále také KS) jsou však potřebná především praktická cvičení. Vliv vzdělávání na připravenost

obyvatelstva k ochraně před MU (KS) nám dávají závěry z dotazníkového šetření, které bylo provedeno v roce 2016. Z nich vyplývá, že vzdělání má velmi nízký vliv na úroveň připravenosti občanů. Jeho faktická způsobilost působit na připravenost občanů je zanedbatelná.

Další část vyhodnoceného dotazníku ukazuje, že lidé, kteří mají zkušenosti z praktického řešení situací (poskytovali již např. první pomoc), jsou lépe připraveni na zvládnání MU než výše uváděni žáci nebo občané bez této zkušenosti. Osmdesát procent lidí se do takové situace dostalo před dovršením třicátého roku života. Lidé středoškolským vzděláním vykazovali vyšší připravenost k řešení MU (KS). Mezi pohlavími není rozdíl v připravenosti, tj. muži nejsou lépe připraveni, než ženy a naopak.

Z uvedeného je vidět, že největší vliv na úroveň připravenosti občanů má osobní zkušenost s prožitím zvláštní situace. Jako zajímavé se jeví názor občanů s úrovní formálního vzdělávání se zaměřením na oblast MU (KS). Čtyřicet jedna procent lidí mělo výhrady vůči aspektům vzdělávacího systému v ČR a jejich vliv na řešenou oblast. Z těchto negativních názorů, se jeví jako nejdůležitější pro připravenost občanů zejména úroveň budování osobní odpovědnosti a zvládnání stresových situací. Podle subjektivního vnímání respondentů jejich formální vzdělávání nenaplnilo základní cíle vzdělávání v oblasti bezpečnosti (ochrana, sebeochrana a obrana státu), což je značný počet občanů.

Cenným poznatkem je však názor více než šedesát procent lidí, kteří by uvítali rozšíření vzdělávání v oblasti přípravy na řešení MU (KS) v existujícím vzdělávacím systému.

1.2 PŘÍPRAVA OBČANŮ K OBRANĚ STÁTU

Příprava občanů k obraně státu z pohledu preventivně výchovné činnosti, je stejně důležitá jako je jejich příprava k sebeochraně před MU (KS) nevojenského charakteru. Je jedním z nástrojů obranné politiky a je nedílnou součástí plánování obrany státu. Vzhledem k tomu, že v systému vzdělávání pro přípravu občanů k obraně státu lze vyzorovat absenci odpovědnosti a povinnosti dotčených orgánů danou zákony, neexistenci uceleného systému přípravy na celostátní úrovni, neexistenci uceleného zdroje informací a nezájem většiny občanů o přípravu, je potřebné problém vzdělávání občanů k obraně státu zakotvit v povinnostech příslušných orgánů [3]. Zákonná povinnost občanů bránit svou vlast nezanikla. Připravenost občanů k obraně přispěje ke zvýšení úrovně ochrany obyvatel, ale i ke snižování škod na jejich majetku a zejména ke snížení ztrát na lidských životech při realizaci krizových stavů ohrožení státu a válečného stavu, případně při řešení dalších situací vojenského charakteru týkajících se ČR. Vzhledem k uvolňování vztahů mezi občany státu a jejich soustavnou přípravou k obraně státu (ozbrojené síly ČR jsou budované v mírovém stavu na profesionálním základě), je potřebné roli vzdělávání a výchovy k obraně zabezpečovat institucionálně. Z toho vyplývá, že za přípravu a zajišťování obrany státu odpovídá vláda (ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy) s tím, že příslušný díl odpovědnosti patří dalším institucím státní správy a územní samosprávy v gesci MO ČR. Z této činnosti nejsou osvobozeni ani občané. V

běžném mírovém stavu státu, je uplatňován liberální přístup občanů a princip dobrovolnosti přípravy k obraně. Výjimku tvoří případy vyčleněné právními předpisy zabezpečujícími úkoly v této oblasti. Vláda ČR má pravomoci k vyhlášení mimořádných opatření v případech zhoršování bezpečnostní situace státu. V těchto případech bude dobrovolnost zaměněna za povinnost občanů připravit se k obraně státu.

Příprava občanů k obraně státu by neměla být prováděna odděleně od přípravy obyvatelstva k jejich ochraně, kterou má v gesci MV. Tato zásada sjednocuje oba směry, které se vzájemně doplňují. Obdobné zásady, které jsou uplatňované v oblasti vzdělávání MV ČR, jsou také respektovány v oblasti vzdělávání MO ČR, s tím, že MO ČR realizuje vzdělávání především ve vojenské škole a výcvikových zařízeních rezortu MO ČR prostřednictvím akreditovaných i neakreditovaných forem studia. Studenty (absolventy) těchto studijních programů jsou převážně vojáci, občanští zaměstnanci rezortu MO ČR a civilní studenti - specialisté s přímou vazbou na problematiku krizového řízení.

1.3 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Výsledky dotazníkového šetření potvrzují, že úroveň připravenosti obyvatelstva je nízká. Také se ukazuje, že vliv formálního vzdělávání na úroveň připravenosti občanů je nepatrný. Podle dostupných údajů, při současném tempu vzdělávání v přípravě obyvatelstva na prevenci a řešení MU (KS), budou lidé proškoleni asi za 30 let. Otázkou tedy zůstává, co budeme dělat během těchto třiceti let? Besedy a brožury jistě mají svůj význam, evidentně však nestačí.

Jak již bylo výše uvedeno, důležitá je zejména praktická výuka a praktická zkušenost. V získávání praktických zkušeností zase chybí proškolení učitelé, případně větší zapojení hasičů a dalších specialistů. Ve vzdělávacím systému (teoretická část) je řešená problematika ovlivňující připravenost občanů složitě a neuceleně roztroušena do celé řady oblastí. Pomoc v přípravě obyvatelstva k sebeochraně a obraně státu by mohla přijít ze soukromého sektoru s využitím občanských sdružení a dalších podobných uskupení, které se o problematiku dlouhodobě zajímají a svým působením mohou aktivně přispět ke zlepšení situace. MŠMT ve spolupráci s ministerstvem vnitra, obrany a dopravy by tak mělo tato uskupení oslovit a vypracovat společnou metodiku a podmínky, za kterých by mohla působit s cílem zvýšit informovanost a praktickou připravenost občanů.

Mladá generace by mohla být oslovena např. mobilními aplikacemi, které by připomínaly hry, v níž by řešili MU (KS) přibližující se možným ohrožením s vyhodnocením úspěšnosti průvodcem, který by jedinci ukázal, jak se v konkrétních scénářích (např. hromadná nebo jednotlivá automobilová havárie, požár, teroristický útok v metru apod.) správně zachovat společně s dalšími typy na chování v podobné situaci.

Navrhované aplikace by mohly obsahovat důležité kontakty, odkazy na důležité instituce, krizovou legislativu, mapu s úkryty, testové otázky pro jednotlivé typy MU, základní seznam pokynů při činnostech, např. co dělat při evakuaci apod. Potřebná by byla možnost aplikace s funkcí pro nouzové odesílání zpráv o poloze a druhu ohrožení

pro případy např. únosu, ztráty orientace, nebo uvíznutí v životu ohrožující situaci apod. Taková aplikace by se mohla upravit k využití ve vzdělávacím procesu na školách.

V delším časovém horizontu je nutné zakotvit problematiku připravenosti obyvatelstva na řešení MU (KS) a obranu státu ve strategických vzdělávacích materiálech jako samostatnou celistvou, přehlednou oblast vzdělávání. V rámci tohoto procesu zařadit oblast ochrany osob za MU (KS) pro předškolní, základní a střední vzdělávání jako součást rámcových vzdělávacích dokumentů. Pro zvýšení kvality připravenosti žáků a studentů by bylo vhodné zavést samostatný předmět, který bude obsahovat komplexně problematiku bezpečnosti a to počínaje dopravní výchovou, přes první pomoc, obranu vlasti až po komplexní ochranu člověka za běžných MU (KS) v to. Zavedením uceleného předmětu sebou přinese požadavek na přípravu lektorů a dobrovolníků, učitelů, profesionálních pracovníků na příslušných typech škol, výukových a výcvikových zařízeních. Pro tyto všechny by mělo být do vzdělávání kromě odborné části také zařazeno získání pedagogických znalostí a prezentačních dovedností. Pro realizaci rozvoje vzdělávání zaměřeného na oblast ochrany obyvatelstva je potřebné realizovat vybrané rozvojové aktivity.

2 PŘÍSTUPY K PŘÍPRAVĚ BEZPEČNOSTNÍCH SPECIALISTŮ

Každý edukátor v oblasti bezpečnosti by měl znát a uplatňovat základní principy přípravy [4]. Tato soustava principů tvoří kostru didaktického přístupu k přípravě edukantů. Jsou to vědeckost, učít bezpečnostní personál to, co je potřeba při zásahu, uvědomělost a aktivita, názornost, soustavnost a posloupnost, přiměřenost, trvalost (udržování) vědomostí, dovedností a návyků, kolektivnost a individuální přístup, ekonomičnost a efektivita.

Celý systém přípravy je třeba chápat jako komplex na sebe navazujících zaměstnání (přednášky, semináře, cvičení, nácviky), které řeší přípravu úředníka veřejné správy, jednotlivce, jednotky i velitelů na všech úrovních řízení (velení) IZS (úřadu veřejné správy). Je zřejmé, že vzrůstá význam andragogiky a metodické připravenosti bezpečnostních edukátorů k přípravě osob v této specializované oblasti. Kvalita připravenosti bývá ovlivněna aplikovanými metodami různých forem a didaktických prostředků využitých pro přípravu, které můžeme klasifikovat jako:

- **standardní metody, formy a didaktické prostředky**, tj. takové, které jsou dlouhodobě a pravidelně používány a jsou s nimi zkušenosti. Dále pak ty, které nevyžadují sofistikovanou podporu pomocí didaktických prostředků. Jejich efektivita je známá a je vyjádřena zpravidla vymezeným výukovým (výcvikovým) časem pro zvládnutí tématu a časovými normami pro hodnocení výsledků přípravy. Do této kategorie patří např. přednáška, výklad, ukázka, instruktáž, instrukčně-metodické cvičení, briefing, samostatné studium, seminář, rozhovor, diskuze, cvičení, nácvik, skupinové cvičení, velitelské cvičení, velitelsko-štábní cvičení, metodické cvičení, štábní nácvik, průpravné cvičení, hra, zásahová hra, ukázkové cvičení, taktické cvičení, kontrolní práce, kontrola sladění, kontrolní cvičení apod.

Standardní formy přípravy vedou k uspořádání zaměstnání takovým způsobem, aby probíhalo účelně, logicky a v souladu se stanovenými cíli, k naplnění edukačních úkolů za využití jedné nebo více metod, za podpory vhodnými prostředky přípravy (materiál, technika, přístroje). Vše musí probíhat za respektování didaktických zásad, a to na úrovni individuální a skupinové přípravy. Jednotlivé formy jsou využívány v závislosti na druhu činnosti při zaměstnání, počtu a struktuře připravovaných edukantů, místě konání, způsobu kontaktu edukátor - edukant a na fázi přípravy edukantů pro danou činnost. Pro přípravu obyvatelstva se bude zpravidla využívat standardní metody, formy a didaktické prostředky, a to v takovém rozsahu, aby byly úměrné prostředí a úrovni účastníků.

- **Moderní metody, formy a didaktické prostředky**, tj. takové, které jsou do přípravy bezpečnostních specialistů zavedeny krátce, používají se výjimečně a nejsou s nimi dostatečné zkušenosti. Také ty, které vyžadují podporu moderními didaktickými technologiemi. Jedná se o metody, formy a prostředky přípravy, které jsou v literatuře uváděny jako vysoce efektivní (např. zkracují čas potřebný k přípravě, přinášejí novou kvalitu výkonu osob, přibližují výcvik realitě apod.). Jsou zpravidla spojeny s využíváním informačních a komunikačních technologií (multimediálních prostředků) výuky a výcviku. Patří sem také využití brainstormingu, brainwritingu, metod CNB, coaching, workshop, Open Space Technology, studijně-řešitelská činnost, výcviková firma (stáž), e-learning, expertní tým, videokonference apod.

Přínos jednotlivých moderních metod není všeobecný, ale je jasné, že tyto metody jsou účinné při využití plnění konkrétních edukačních úkolů. Sortiment moderních metod lze výběrově aplikovat především na přípravu bezpečnostních manažerů a velitelů IZS. Pro přípravu jednotek je sortiment moderních metod značně zúžen, využívají se zpravidla ve zvláštních případech edukace. Pro přípravu bezpečnostních manažerů, členů bezpečnostních rad a krizových štábů je více příležitostí k uplatnění moderních metod, forem a didaktických prostředků. Přínos moderních metod, forem a didaktických prostředků je velmi úzce spojen s problematikou individualizace a motivace účastníků. Moderní prostředky splňují optimalizační kritéria. Předpokládá se, že moderní prostředky budou sehrávat rozhodující roli v kvalitě přípravy na výcvik jednotek IZS a jejich připravenosti k nasazení. Snižují náklady na finanční zajištění výcviku a podílejí se na ekologizaci činnosti jednotek v období přípravy. Svoji kladnou úlohu sehrávají také při přípravě bezpečnostních manažerů, specialistů, velitelů IZS a štábů. Tyto metody, formy a prostředky se budou uplatňovat především v těch případech, kdy půjde o individualizaci výkonu, významné zvýšení názornosti, předávání zkušeností z nasazení, trénink rozhodovacích procesů či získávání motorických (uživatelských) dovedností apod. Podmínkou úspěšnosti použití moderních metod, forem a prostředků přípravy však je jejich didaktické zvládnutí.

Pro zvýšení úrovně připravenosti pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob, občanů, včetně školní mládeže je potřebné aplikovat principy stanovené koncepcí vzdělávání v oblasti krizového řízení [5]. Z ní vyplývají úkoly pro přípravu osob, které mají oprávnění rozhodovat, nebo se podílí na rozhodování v oblasti ochrany obyvatelstva nebo vykonávají činnosti v této oblasti jako svou

profesi. Zvláštní pozornost bude nutné věnovat pracovníkům veřejné správy, právnickým a podnikajícím fyzickým osobám (dále také PPFO). Vzdělávání, by mělo být zajištěno formou profesního, kvalifikačního a doplňujícího profesního vzdělávání ve vzdělávacích zařízeních MV ČR a na vhodných vysokých a středních školách. Za řízení a koordinaci vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva odpovídá MV ČR, které také stanoví požadavky k získání odborné způsobilosti.

Zdokonalování ochrany obyvatelstva předpokládá prohloubení veřejné informovanosti obyvatelstva. Jejím hlavním cílem je napomáhat k dobré orientaci občanské veřejnosti v problematice ochrany obyvatelstva. Informování PPFO o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a způsobu jejich provedení bude zabezpečováno obcemi, zaměstnavateli, správními úřady, hasičskými záchrannými sbory, hromadnými informačními prostředky a jinými vhodnými formami, např. příručky, kalendáře, letáky. Příprava obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci bude zaměřena k získání teoretických znalostí a praktických dovedností, směřujících k vlastní ochraně a poskytování pomoci jiným.

Důležitou skutečností bude, jak budeme ovlivňovat veřejnost k zájmu o vzdělávání k sebeochraně a obraně. To bude korespondovat se seznamováním veřejnosti s bezpečnostní situací v regionu (obci) a s tendencemi vývoje možných hrozeb apod. V souvislosti s tím, je potřebné vytvářet a realizovat podmínky pro uplatnění bezpečnostní problematiky ve školství. Do této oblasti spadá motivace vyšších odborných a vysokých škol k přípravě studentů pro tuto problematiku a často se zaměřením na specifické potřeby regionů. Zde by mělo najít uplatnění větší procento špičkových odborníků z hospodářské sféry a veřejné správy apod. Rozvoji problematiky bezpečnosti by přispěla také spolupráce jednotlivých subjektů při řešení výzkumných úkolů zaměřených na zvyšování bezpečnosti. To vše podpoří připravenost osob od nejnižšího vzdělávání v základních školách, přes střední a vyšší odborné školy až po vysoké školy, a to jak profesionálních pracovníků sloužících v základních jednotkách IZS a bezpečnostních složkách, tak také pracovníků z veřejné správy a podnikové sféry.

Zájem na tom musí mít všechny subjekty veřejné správy, vzdělávací zařízení, zaměstnavatelé i výzkumná zařízení. Ke zkvalitnění dalšího vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva by bylo vhodné využívat již existujících kurzů a tréninkových center EU a NATO.

ZÁVĚR

Jak bylo výše uvedeno, ochrana obyvatelstva [6] představuje plnění úkolů v oblasti plánování, organizování a výkonu činností za účelem předcházení vzniku MU (KS), zajištění připravenosti sil a prostředků na jejich řešení a jejich vyřešení. Jedná se tedy o plnění úkolů v souvislosti s ochranou života, zdraví, majetku a životního prostředí při MU (KS) jak nevojenského, tak vojenského charakteru. Z realizace výchovy a vzdělávání obyvatelstva všech věkových kategorií vyplynul úkol pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále také MŠMT) začlenit tematiku „Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova“ do studijních programů pedagogických fakult, viz UV č. 734/2011. MŠMT ČR má do

roku 2020 úkol, „*analyzovat stávající systém výchovy a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva (vzdělávání obyvatelstva, odborníků, učitelů, lektorů apod.), navrhnout systémové změny a opatření k odstranění stávajících nedostatků a tento systém legislativně zakotvit*“. Pro ředitele škol z toho vyplývá nejen zabezpečit vzdělávání, ale také zajistit plnění opatření pro oblast zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku, viz § 131 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb. [7] V případě zajištění ochrany zaměstnanců a žáků (studentů) pro školy a školská zařízení je prioritou varování a evakuace. Školy a školská zařízení mohou být zařazena do územního havarijního plánu a plnit opatření pro ně z něj vyplývajících. To předpokládá součinnost s krajským ředitelstvím HZS a s orgány obce s rozšířenou působností.

Z uvedeného vyplývá požadavek vytvořit společný vědomostní základ pro vysokoškolské vzdělávání učitelů v takovém rozsahu, aby absolventi studijního oboru byli schopni připravovat žáky k adekvátní činnosti při vzniku MU (KS).

LITERATURA

- [1] *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020* [on line]. Praha: MŠMT, 2015. [cit. 2016-4-5]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-3>
- [2] *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [on line]. Praha: MŠMT, 2016. Dostupné na: <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10503>
- [3] *UV ČR č. 38/2013, ke koncepci přípravy občanů k obraně státu*. Dostupné na: <http://databaze.strategie.cz/cz/mo/strategie/koncepce-pripravy-obcanu-k-obrane-statu-2012>
- [4] HARTL, P. *Kompendium pedagogické psychologie dospělých*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-841-7.
- [5] Usnesení BRS č. 14/ 2004, *Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení*. Dostupné na: http://www.firebrno.cz/uploads/dokumenty_.PDF_info_pro_obcany/Koncepce_vzdelavani_kriz_rizeni.pdf
- [6] Zákon č. 561/2004 Sb., *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání - školský zákon*, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>